

## LAKIALOITE 45/2008 vp

### **Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 37 §:n muuttamisesta**

#### *Eduskunnalle*

Nuoruus- ja kouluvuodet ovat yksilön kasvuun ja elämään valmistautumisen tärkeää aikaa, jolle pohjan ovat luoneet varhaislapsuus ja lapsuus. Toivottavaa olisi, että koulu- ja nuoruusvaihe elämässä voisi korjata mahdollisia aiemmin elämässä syntyneitä ongelmia ja että korjaamattomia ei tulisi lisää. Ongelmat, joita tulee koulu- ja nuoruusvuosien aikana, tulisi hoitaa mahdollisimman alkuvaiheessa. Tähän tarvitaan asiantuntevia henkilöitä eri kouluissa.

Huomattavaa on se, että eri mediat, viihde, internet ja erityisesti nuorisokulttuuri ovat voimakkaita vaikuttajia nuorten elämässä. Ympäristön vaikutteet eivät aina ole positiivisia, vaan voivat liian usein vaikuttaa hyvinkin kielteisesti nuoriin. Samaan aikaan kodit ja vanhemmat, joista monet ovat yksinhuoltajia tai uusperheiden jäseniä, ovat monien ongelmien keskellä nuorten kasvatuskysymyksissä. Täten yhteiskunnan tulisi entistä enemmän tukea nuorten elämän turvallista kasvua kohti aikuisuutta.

Ongelmat ilmenevät mm. siten, että merkittäväällä osalla nuorisoiikaisista on sellaisia koulunkäynti- ja sopeutumiso ongelmia, joihin he tarvitsevat apua. Vaikeimmillaan nämä ongelmat näkyvät koulunkäynnin keskeyttämisinä ja mielenterveysongelmina. Mielenterveyden ongelmiin tulisi tarjota apua jo varhaisessa vaiheessa.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on maaliskuussa 2008 arvioinut, että yhden syrjäytyvän nuoren aiheuttamat kulut yhteiskunnalle ovat pelkästään menetettyjen verotulojen muodossa noin 1 miljoona euroa. Stakesin arvion mukaan

tällä hetkellä noin 65 000 nuorta on sellaisessa syrjäytymisvaarassa, johon liittyy koulutuksen jääminen kesken ja työelämän ulkopuolelle ajautuminen. Samanaikaisesti on arvioitu, että noin joka viidennellä nuorella on sellaisia mielenterveysongelmia, joihin he tarvitsevat ulkopuolista apua. Nuorisoiän tavallisia ongelmia ovat masennus ja ahdistuneisuus, jotka pitkittyessään voivat muuttua vakavammiksi psykiatrisiksi häiriöiksi ja itsetuhoiseksi toiminnaksi. Koska itsemurhan taustalla on usein masennus, on syytä olla huolissaan Stakesin kouluterveyskyselyjen tuloksista. Niiden mukaan noin joka kymmenes yläkoulu- ja lukioikäinen nuori kärsii keskivaikeista tai vaikeista masennusoireista. Tytöt potevat masennusoireita poikia enemmän. Lisäksi viime vuosina nimenomaan tyttöjen masennusoireet ovat huolestuttavasti lisääntyneet. Viimeisimmissä kouluterveyskyselyissä ilmeni, että 18 prosenttia peruskouluikäisistä ja 14 prosenttia lukioikäisistä kärsi masennusoireista (Stakes 2006). Itsemurhien ehkäisytyön näkökulmasta yksi yhteiskuntamme suurimpia haasteita onkin masennuksen tunnistaminen sekä masennuksesta kärsivien lasten ja nuorten auttaminen. Suomessa olisi siis syytä kehittää nuorten itsemurhien ehkäisytyötä ja suunnata siihen yhä enemmän voimavaroja. Itsetuhoisuuden riskitekijöistä ja ennusmerkeistä sekä itsemurhalla suojaavista tekijöistä tulisi olla tarjolla runsaasti tietoutta niin vanhemmille kuin myös lasten ja nuorten parissa työskenteleville ammattilaisille. Erityisen tärkeää olisi oppia tunnistamaan ma-

sentuneet ja itsemurhavaarassa olevat lapset ja nuoret.

Peruskoululain ja lastensuojelulain säädösten turvin on rakennettu varsin hyvä oppilashuoltoverkosto. Koulupsykologien ja koulun sosiaalityöntekijöiden (koulukuraattorit) palveluiden järjestäminen oppilaille on koulutuksen järjestäjän lakisääteinen tehtävä. Samalla peruskoulujen oppilashuollon tärkeänä tehtävänä on tukea opettajia ja oppilaiden vanhempia kasvatustehtävässään. Peruskoulun oppilashuoltoa säätelevät perusopetuslain (477/2003) 31 a §, jossa vahvistetaan oppilaiden oikeus kouluterveyshuollon ja oppilashuollon palveluihin, sekä lastensuojelulain (417/2007) 9 §, jossa täsmennetään, että oppilashuollolla tarkoitetaan tässä yhteydessä psykologi- ja kuraattoripalveluita.

Yliopisto-opiskelijoiden kohdalla mielenterveyspalvelut on järjestetty Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) kautta. Kaikilla yliopistopaikkakunnilla on YTHS:n toimipisteet, joiden palveluja opiskelijat voivat käyttää. Näitä palveluja myös käytetään ja tarvitaan erittäin paljon.

Perusteltua on, että myös lukioiden ja ammat tioppilaitosten opiskelijoilla tulee olla vastaava

oikeus oppilashuoltoon ja mielenterveyspalveluihin. Tällä hetkellä tämä oikeus puuttuu täysin. Lukiolain (629/1998) 29 a §:n 2 momentin mukaan koulun tulee antaa vammaiselle ja erityistä tukea tarvitsevalle oppilaalle tietoa kansanterveyslain ja lastensuojelulain tarkoittamista palveluista ja ohjausta käyttäen niitä. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) 37 a §:ssä oppilaitos velvoitetaan yhteistoimintaan oppilaan tarvitsemien palveluiden järjestäjien kanssa.

Laista puuttuu kuitenkin koulutuksen järjestäjän velvollisuus huolehtia siitä, että koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut ovat käytännössä oppilaiden saatavilla — ja myös sellaisten oppilaiden, joita ei ole etukäteen arvioitu vammaisiksi tai erityistuen tarpeessa oleviksi. Suurin osa nuorisoiän sopeutumis- ja oppimiso ngelmista ja tunne-elämän kehityshäiriöistä ei ilmene vammaisuutena tai tilanteina, joissa oppilas olisi etukäteen arvioitu erityisen tuen tarpeessa olevaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:*

## Laki

### ammattillisesta koulutuksesta annetun lain 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan ammatillisesta koulutuksesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (630/1998) 37 §:n 3 momentti seuraavasti:

#### 37 §

*Opintososiaaliset edut ja eräät muut edut*

Asuminen koulutuksen järjestäjän osoittamassa opiskelija-asuntolassa on opiskelijalle maksutonta. Koulutuksen järjestäjä velvoitetaan

järjestämään myös oppilaille tarpeelliset opiskelijaterveydenhuollon sekä psykologiset ja sosiaalityöntekijän palvelut.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2008.

Helsingissä 21 päivänä toukokuuta 2008

Lauri Oinonen /kesk